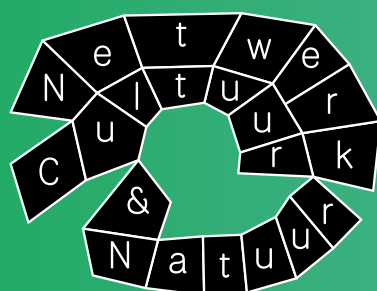

TALENT ONTWIKKELING 2024

Het landschap en de natuur staan centraal in de grote transitie van onze tijd: energietransitie, het stikstofdebat, de afname van biodiversiteit en het toekomstbestendig maken van onze waterhuishouding. Al deze veranderingen voltrekken zich binnen onze leefomgeving en beïnvloeden ons landschap en onze natuur, die onder grote druk staan en bescherming behoeven. De vraagstukken van vandaag vormen de kern van de ontwikkelingen van morgen. Natuur en cultuur gaan hand in hand, en de rol van kunst en verbeelding in deze transitie wordt steeds meer erkend door overheden, organisaties, lokale belangengroepen en bewoners.

NETWERK CULTUUR & NATUUR

Het Netwerk Cultuur & Natuur brengt kunstenaars, kunstinstellingen en natuurorganisaties samen, in de provincies Drenthe, Groningen en Fryslân. Met als belangrijkste doelen: kennisdeling en talentontwikkeling. De kern van het Netwerk wordt gevormd door initiatiefnemer Into Nature, Arcadia, Sense of Place en Oerol. De afgelopen jaren hebben zich nog ruim twintig andere partners aangesloten, variërend van kunstpodia en musea, tot theatergroepen, natuurorganisaties en beleidsmakers. Samen vormen zij inmiddels een groot (internationaal) netwerk van kunstenaars en instellingen die zich richten op het landschap en bijdragen aan de culturele en ecologische transitie.

ONTWIKKELTRAJECTEN

Sinds de oprichting biedt het Netwerk jaarlijks een aantal beginnende makers de kans om een ontwikkeltraject te volgen, waarbij ze elk worden begeleid – soms als artist-in-residence – door een van de (kern) partners. Ze krijgen de mogelijkheid om een aantal maanden onderzoek te doen, nieuwe ideeën uit te werken en zich artistiek verder te ontwikkelen, met een focus op de natuur. Gedurende het jaar organiseert het netwerk bovendien een aantal netwerkbijeenkomsten, met gastlezingen van diverse experts, waar de makers hun ontwikkeltraject of de plannen hiertoe, presenteren.

INTERVIEWS

In 2024 heeft het netwerk acht van deze trajecten kunnen realiseren, waaronder één duo-project. Naast de vier kernpartners, hebben ook de Bierumer School, Kunstwerk Kolderveen, Land Art Contemporary en Het Lage Noorden trajecten begeleid. Maar wat betekent zo'n ontwikkeltraject nu echt voor een maker? In acht interviews vertellen negen kunstenaars over hun ervaringen. Wat hebben ze gedaan, geleerd en gemaakt en wat heeft het (hun) opgeleverd?

Het zijn verhalen waarin de verbeelding en innovatiekracht van de jonge makers centraal staan, en die laten zien hoe belangrijk het is om nieuwe perspectieven toe te laten in het denken over onze veranderende landschappen.

MARINA SULIMA

Marina Sulima heeft in haar ontwikkeltraject bij Into Nature de VAM-berg als onderzoeksonderwerp genomen. Ze heeft experts gesproken, literatuur aangeschaft, tentoonstellingen bezocht en nieuwe (oude) technieken en vaardigheden geleerd. Geïnspireerd op de fermentatieprocessen in de afvalberg, maakte ze een installatie en een performance, met hoofdrollen voor keramieken potten en een magisch verhaal.

CHARLIE HOLPER

Charlie Holper deed een traject bij Oerol en zocht naar een manier om zich opnieuw verbonden te voelen met een landschappelijke omgeving. Op Terschelling onderzocht hen op proefondervindelijke wijze hoe hun kleurrijke en speelse textiele werken zich in een landschappelijke omgeving gedragen. Daarnaast heeft Charlie intensief kennisgemaakt met de gemeenschap van Terschelling en de ambachten die daar beoefend worden.

SUSANNE LUURS

Susanne Luurs hield zich bij Sense of Place bezig met het stroomdal van het Damsterdiep. Ze is daar onder meer gaan wandelen, kajakken en zwemmen. Telkens samen met andere mensen met wie ze een gesprek aanging over het heden, verleden en de toekomst van dit gebied. Haar onderzoek leidde tot een publieke presentatie van een groot en opwindend plan.

EIRIK JAHNSEN

Eirik Jahnsen volgde een ontwikkeltraject bij Land Art Contemporary. Als een hedendaagse archeoloog verzamelt en onderzoekt hij natuurlijke en niet-natuurlijke objecten, van vroeger en van nu. Door langere tijd in het Drentse landschap te verblijven wilde hij onderzoeken hoe we ons als mensen op een andere wijze tot het landschap kunnen verhouden. Binnenkort vertaalt zijn zintuiglijke onderzoek zich nog in een outdoor-performance.

RINA HELLINGA

Rina Hellinga heeft haar residentie bij Het Lage Noorden in Marrum benut om zich te verdiepen in de fundamenteën van haar praktijk, terwijl ze een beeldend onderzoek verrichtte naar de relaties tussen mensen en het kwelderlandschap van de Friese waddenkust. Ter afronding heeft ze samen met andere beginnende makers en lokale bewoners een intieme ontmoeting georganiseerd, waarin de smaken, materialen en verhalen van het landschap samenkwamen.

HEDWICH ROOKS

Hedwich Rooks doet onder begeleiding van Arcadia in Friesland een onderzoek naar de Zuidwalvulkaan onder de Waddenzee. Door middel van veldonderzoek, dataverzameling en een expeditie op Sicilië, waar veel vulkanen zijn, buigt ze zich over de vraag hoe je moeilijk zichtbare of onzichtbare elementen in een landschap kunt verbeelden en artistiek ‘tastbaar’ maken. Netwerkpartner Noorderlicht raakte gefascineerd door het onderzoek en slaat samen met Arcadia de handen ineen voor een presentatie.

HELIA RAFIE

Helia Rafie is aan de slag gegaan bij Kunstwerk Kolderveen. Zij is geïnteresseerd in ruimtes en hoe die transformeren door toedoen van de mens. Wat is nog natuur? Rondom deze vraag heeft ze de omgeving van Kolderveen verkend. Hoe heeft de industrie invloed gehad op het omringende landschap? Haar onderzoek heeft geresulteerd in een interactieve sculpturale installatie, met een sterk virtueel element.

RADINA KORDOVA & SAMANTHA PELLARINI

Het traject van Radina en Samantha vond plaats bij de Bierumer School. Hoewel zij ieder ook individuele ontwikkelvragen hadden, was hun gedeelde interesse in water – o.a. het geheugen van water en de rol die water speelt in de vorming van het landschap – de reden om als duo dit traject in te gaan. Hun diepgravende onderzoek in het kustgebied van Bierum mondde uit in een installatie en een performance, over land en water en de fluisteringen van de zee.

MARINA SULIMA

Marina Sulima (1996) is geboren in Moldavië en werkt en woont in Groningen, waar ze illustratie en animatie heeft gestudeerd aan Academie Minerva. Tijdens haar studie volgde ze ook een minor ‘time-based design’, over kunst die in de tijd gebeurt; van performances tot installaties en films – en dat is waar ze zich tegenwoordig als kunstenaar met name mee bezighoudt.

“Ik hou van verhalen en van verhalen vertellen. Ik vind het leuk om objecten te volgen: een kartonnen doosje, een schelp, een tomaat... waar komen ze vandaan, waar gaan ze naartoe, welke reis maken ze, hoe veranderen ze in de loop der tijd? Ieder ding is een verhalenmachine. Wat ik het liefst doe is naar die verhalen luisteren en ze verwerken tot nieuwe verhalen, met een absurde logica, over een wereld die gek is geworden.”

FERMENTATIE

“Voor Into Nature heb ik een installatie en een performance gemaakt als reactie op het landschap van de VAM-berg: *Meanwhile a pile*. De VAM-berg is een sinds 1929 groeiende berg afval in Drenthe, vlak bij Wijster. Door de jaren heen is een groot deel van de ‘berg’ getransformeerd tot een recreatielandschap, waar mensen fietsen en wandelen en sportwedstrijden organiseren, bovenop 20 miljoen kubieke meter afval. En intussen worden de huizen in de buurt verwarmd met het gas dat in de berg ontstaat. Het is een interessante landschappelijke ontwikkeling die misschien steeds gewoner zal worden, als onze afvalproductie niet vermindert.

Toen ik de VAM-berg de eerste keer bezocht moest ik denken aan de fermentatieprocessen die erin gaande zijn. Fermentatie is iets waarmee ik ben opgegroeid. Op het platteland van Moldavië leven veel mensen nog enigszins zelfvoorzienend; ze hebben vaak een stuk land waar wat dieren lopen en waar ze hun eigen groenten verbouwen. Vaak levert de oogst meer op dan je kunt opeten en dan is fermentatie een goede manier om het overschot te bewaren. Fermentatie, ook als metafoor voor conservatie en transformatie, komt vaker terug in mijn werk. Een paar jaar geleden heb ik mijn eerste lange speelfilm gemaakt, *Consider a tomato*. Een film over het fermenteren van tomaten, vol familie-recepten.”

KERAMISCHE POTTEN

“Het werk dat ik heb gemaakt voor Into Nature bestaat uit een installatie van diverse glazen en keramische potten, geplaatst op de VAM-berg. In iedere pot wordt iets anders gefermenteerd en bij iedere pot hoort een eigen verhaal. De verhalen zijn gebaseerd op verschillende bronnen, zoals oude fermentatierecepten en een lofzang van Vergilius op de landbouw. Daarnaast heb ik een eigen verhaal toegevoegd, over de ‘witte wieven’. Volgens de legenden kregen de wijze vrouwen na hun dood een ceremoniële begrafenis. Als eerbetoon werden er keramische potten met offers naar de hunebedden gebracht. Zo ben ik op het idee gekomen om keramische potten naar de VAM-berg te brengen, als eerbetoon aan de processen die daarbinnen gaande zijn – en aan de krachtige machines van vuilverwerkingsbedrijf Attero, die vrouwennamen hebben gekregen van de medewerkers.”

DE VLOEK VAN GEORGICA

“Omdat de ‘witte wieven’ ook wel gezien werden als heksen en de mensen bang voor ze waren, wilde ik ook wat magie toevoegen. In mijn verhaal heeft een personage dat ik Georgica noem, naar het gedicht van Vergilius, een vloek uitgesproken over het landschap: er zullen steeds meer afvalhopen verschijnen. De tekst die ik heb geschreven is eigenlijk een recept in liedvorm, om die afvalbergen weer te laten verdwijnen en te transformeren tot iets nieuws. In het lied roep ik een aantal planten aan – wilde cichorei, ganzenvoet, alsem en brandnetel – die na fermentatie drankjes opleveren die Georgica’s vloek kunnen opheffen.”

‘Ik hou ervan om objecten te volgen en te luisteren naar hun verhalen.’

OUDE TECHNIKEN

“De keramische potten heb ik zelf gemaakt, van natuurlijke klei en met de techniek uit de prehistorie; toen de draaischijf nog niet was uitgevonden werden de potten opgebouwd van rolletjes klei, een heel arbeidsintensief proces. En omdat ik uiteraard geen giftig glazuurpoeder wilde gebruiken, ben ik zelf glazuur gaan maken, van berkenas en verschillende kleisoorten. En ‘cornish stone’, gemalen steen, dat wordt gebruikt om de glazuur vloeibaarder te maken. Het is dezelfde steensoort als waarmee de hunebedden zijn gebouwd. Dat ik zoveel onderzoek heb gedaan naar die oude technieken is niet alleen om te kijken: o, deden ze dat zo, maar vooral ook omdat ik het belangrijk vind dat die kennis bewaard blijft. Net als met het fermenteren. In de huidige samenleving is al zo veel kennis verloren gegaan; de supermarkt levert alles, de ouderwetse conserveringsmethoden zijn niet meer nodig. Maar wat als de tijden weer veranderen? We leven in een wereld waar grondstoffen beperkt zijn en gas opraakt en mijnbouw niet oneindig is. Ik denk dat het heel verstandig is om bepaalde dingen te onthouden.”

NOG NIET KLAAR

“Dat ik dit onderzoek heb mogen doen bij Into Nature heeft me veel gebracht. Het gaf me de mogelijkheid om meerdere technieken en disciplines te combineren en ik kreeg de ruimte om te gaan schrijven; iets wat ik al langere tijd wilde ontdekken en waarvan ik heb gemerkt dat ik het heel fijn vind om te doen. Het ontwikkeltraject is nu afgelopen, maar zelf ga ik nog verder met dit project. Ik wil nog veel meer potten maken en verder experimenteren met asglazuren. Ik wil proberen om een muzikale performance te maken in het landschap, met mensen die de potten als instrumenten kunnen bespelen, door erin te blazen of erop te tikken of ze als xylofoon te gebruiken. En ik ben ook aan het nadenken over een culinaire performance, waarin we live gaan fermenteren en recepten delen. Ik ben er voorlopig nog niet klaar mee.”

CHARLIE HOLPER

Charlie Holper (1997, hen/hun) studeerde aan Academie Minerva in Groningen en behaalde in het MADtech-programma een Master of Fine Art aan het Frank Mohr Instituut. De eerste jaren van hun opleiding dacht Charlie nog dat hun roeping bij het abstract schilderen zou liggen, maar toen hen tijdens de eerste coronalockdown tijdelijk terugging naar hun ouderlijk huis in Luxemburg, herontdekte hen de passie voor textiel en met

name voor touw, draad en garen; hoe het beweegt en geknoopt kan worden, en hoe het zich met elkaar verstrengelt, als je even niet kijkt. Een belangrijk deel van Charlies werk is de groeiende collectie 'The Tubes', bestaande uit een soort flexibele 'tuinslangen' van stof, omwikkeld met garen die in allerlei – soms mechanisch bewegende – driedimensionale installaties worden toegepast.

“Mijn werk is kleurrijk en speels en bedoeld om mensen blij te maken en het kind in zichzelf te herontdekken. Mijn eigen innerlijke kind is altijd aanwezig als ik aan het creëren ben; als het kind tevreden is, is het werk af. Textiel is een heel gewillig en vergevingsgezind materiaal om mee te werken en levert kunstwerken op die uitnodigen tot aanraken – dat mag uiteraard bij mijn werk, want het is heel fijn om kunst te ervaren met meer dan alleen je ogen.”

INTEGREREN

“De samenwerking met Oerol vond ik echt fantastisch! Dat ik werd gevraagd voor dit ontwikkeltraject betekende heel veel voor me. Het was een ego boost; dat mensen wilden investeren in mijn werk om het verder te brengen voelde als een bevestiging van de artistieke weg die ik ben ingeslagen. Door het vertrouwen dat zij hadden in mijn werk werd ik zelf ook weer zelfverzekerder en kwamen we in een soort vertrouwenspiraal terecht.

De belangrijkste vraag waarmee ik het traject inging was: Wat gebeurt er als ik mijn werk, dat normaal gesproken altijd binnen muren blijft, meeneem naar buiten? Wat gebeurt er als ik de tubes vrijlaat in het bos en laat buitenspelen en in bomen klimmen? Ik wilde onderzoeken, door te experimenteren, hoe ik mijn kunst kan laten integreren in het landschap, zonder de inherente kwaliteiten ervan te verliezen.”

NIEUWE VORMEN

“Om de verbinding met de natuur te maken ben ik op zoek gegaan naar nieuwe vormen. Ik heb de tubes laten evolueren naar een soort bolvormige figuren met lange armen, waarmee ze de bomen konden vasthouden. Marin de Boer, mijn projectbegeleider vanuit Oerol, zei op een bepaald moment tegen me: ‘Het lijkt wel of jij het zelf bent, die de bomen omhelst, als een soort herverbinding met de natuur.’ Het grappige toeval was dat ik de dag daarvoor letterlijk bomen aan het knuffelen was geweest – al was dat dan om een puur praktische reden: ik wilde globaal de diameter van de bomen opmeten, en omdat ik geen meetlint bij me had gebruikte ik mijn eigen lichaam. Maar ik vond het eigenlijk wel heel bijzonder dat mijn kunstwerk dat beeld bij haar naar boven bracht, want het klopt: die twee weken op Terschelling voelden voor mij als een hernieuwd contact met de natuur. Doordat ik er tegenwoordig zo aan gewend ben om in steden te wonen was ik dat een beetje kwijtgeraakt.”

LOKALE MATERIALEN

“Voor het werk dat ik hier heb gemaakt heb ik alleen gebruik gemaakt van materialen die al aanwezig waren op het eiland. Zoals stoffen en garens die eilandbewoners over hadden en aan mij gaven. Er zijn op het eiland heel veel mensen die breien en haken, daar kwam ik achter. Ik ben ook naar een schapenboerderij geweest, waar ik een lang gesprek heb gehad met de schapenboer en een enorme hoeveelheid wol heb meegekregen. Het proces van schaaft tot garen was iets wat ik altijd al eens wilde onderzoeken, dus ik vond het echt heel leuk om dat daar ineens zo’n concrete aanleiding voor te hebben. Ik ben de wol ik vanuit een textiel-ambachtelijke interesse gaan verkennen, door er garen van te spinnen en de ruwe wol te gebruiken voor de vulling van de ‘wezens’ die ik maak.”

DUURZAAMHEID

“Omdat mijn werk voor dit project niet bedoeld is als permanente landschapskunst, heb ik me niet gefocust op de duurzaamheid van de constructie. De manier

‘Wat gebeurt er als ik mijn werk vrijlaat in het bos?’

waarop ik mijn werk aan de bomen bevestig kan voor een korte periode geen kwaad, maar is op de langere termijn niet prettig voor de bomen. Ik ben me tijdens mijn verblijf op Terschelling wel op andere manieren gaan verdiepen in duurzaamheid en in het natuurbehoud van het eiland. Ik ben bijvoorbeeld op bezoek geweest bij de mensen van de Jutfabriek; zij verzamelen plastic afval dat aanspoelt op het strand. Ik heb wat materiaal van hen meegekregen om in mijn werk te gebruiken, om te benadrukken hoe plastic afval altijd blijft rondzwerven en op de gekste plekken weer opduikt.”

OEROL 2025

“Tijdens het Oerolfestival in juni is er een tentoonstelling van mijn werk, daar ben ik naartoe aan het werken, ik zit voorlopig nog volop in dit project. Tegen die tijd staat de natuur natuurlijk volop in bloei, dat levert weer een heel ander beeld op dan toen ik er was in december. Ik ben heel benieuwd!”

SUSANNE LUURS

Susanne Luurs (1994) werkt en woont in Groningen. In 2021 studeerde ze af aan Academie Minerva, waar ze is opgeleid tot Docent Beeldende Kunst en Vormgeving. Haar artistieke praktijk kenmerkt zich door een scherpe focus op het landschap.

“Als beeldend kunstenaar onderzoek ik de invloed van menselijke keuzes op de aarde en bevestig ik de manier waarop we met de natuur omgaan. Want hoewel mensen deel uitmaken van de natuur, gedragen ze zich daar niet naar. Ik maak me zorgen over hoe er wordt geproduceerd en geconsumeerd, over de industrie en de infrastructuur, over hoe de menselijke dominantie de bodem uitput met gaswinning en intensieve landbouw. Ik maak schilderijen en installaties en zet ook veel mijn eigen lichaam in; door middel van performances en rituelen probeer ik te ontdekken hoe mensen zichzelf kunnen hervinden en het landschap weer kunnen ervaren en voelen.”

DAMSTERDIEP

“Voor dit traject bij Sense of Place ben ik me gaan richten op het Damsterdiep, het kanaal dat de stad Groningen verbindt met de Eems en zijn naam ontleent aan Appingedam. Om de omgeving te leren kennen ben ik me er op verschillende manieren in gaan voortbewegen, op eigen kracht: wandelend, fietsend, kajakkend en zwemmend. Telkens nam ik op zo'n tocht iemand mee, met een relevante specialisatie of relatie met het gebied. Ik ben bijvoorbeeld gaan wandelen met Zef Hemel, een professor die onderzoek doet naar vertragen. En ik zou gaan zwemmen met Kirsten van Zanten, een journalist die schrijft over de verhouding tussen mens en water, maar dat ging helaas niet door, dus ik heb in mijn eentje 6 kilometer door het Damsterdiep gezwommen, vanaf de oever bijgestaan door een student van Minerva.

Met name tijdens de fiets- en wandeltochten heb ik veel gesprekken gevoerd met inwoners van het gebied. De mensen voelen over het algemeen een sterke verbondenheid met de omgeving; ik ben veel liefde tegengekomen, maar ook zorgen, verdriet en wantrouwe vanwege de aardbevingsproblematiek. Op basis van alle indrukken en ervaringen en de informatie die ik heb verzameld ben ik een plan gaan schetsen. Toen ik in een boekhandel aan de verkoper vertelde dat ik onderzoek deed naar het Damsterdiep zei hij: 'Ah, de tuin van Groningen'. Dat is de titel van mijn concept geworden.”

‘Landschap en natuur, dat is waar mijn hele kunstenaarschap over gaat.’

Tsjisse Talsma & Debora Westra

EEN NIEUWE WIERDE

“Het stroomdal van het Damsterdiep was archeologisch gezien een wierdenland-schap. Veel van die wierden zijn vanaf de negentiende eeuw afgegraven, om de vruchtbare grond naar zuidelijker gelegen plekken te verplaatsen, voornamelijk naar Drenthe.

Mijn plan is om een wierde terug te plaatsen in het gebied, op een ontmanteld gasveld in Ten Post. Een kunstmatige heuvel in het landschap, van 30 meter breed en 8 meter hoog. Op die wierde komt een tuin, met planten en bomen die allemaal de eigen-schap hebben dat ze de bodem zuiveren. Zoals duindoorn, wilgen, populieren, elzen, varens, lisdodden en zwanenbloemen. Veelal planten die oorspronkelijk in het gebied voorkomen – een boswachter en een bioloog hebben me geholpen aan een lijst met inheemse soorten – maar ook een aantal niet-inheemse planten, zoals zonnebloemen. De gemene deler is de zuiverende functie. Daarmee wil ik het statement maken dat je er als mens ook voor kunt kiezen om met de natuur samen te werken, in plaats van de bodem alleen maar uit te putten voor eigen gewin.

Het is de bedoeling dat de tuin organisch gaat groeien en een natuurlijk geheel vormt, maar het blijft natuurlijk een kunstmatige tuin. Ik gebruik bijvoorbeeld alleen de kleuren groen, roze, oranje en geel; kleuren die mooi afsteken tegen een strakke blauwe lucht. Want ook al gaat het in eerste instantie over landschapsinrichting en samenwerken met de natuur, ik wil ook dat het esthetisch is.”

EEN PAD VAN RODE BAKSTEEN

“Over mijn wierde loopt een pad naar boven, van rode baksteen. Het is een verwijzing naar de vele steenfabrieken die het gebied heeft gekend. In Wirdum, vlakbij Garrel-sweer, staat nog steeds zo’n verlaten steenfabriek. In 2013 is de schoorsteen verloren gegaan, wat veel mensen in de omgeving jammer vinden. Ik wil die schoorsteen als het ware terugbouwen, in de vorm van een looppad naar een uitkijkpunt op de top. In de bakstenen staan teksten gegraveerd, met vragen en opdrachten aan het publiek dat er langsloopt. Zoals: ga hier zitten en kijk vijf minuten naar de lucht. Op die manier probeer ik mensen zich te laten openstellen en een verbinding te laten voelen met het landschap.”

GROOT DENKEN

“onderzoek is helemaal uitgeschreven, ik ben nu bezig om er een mooi boek van te maken met illustraties en beeldmateriaal. Intussen ben ik samen met Ruud Reutelings-perger van Sense of Place aan het onderzoeken hoe we mijn concept echt ten uitvoer kunnen brengen en of we het geld bij elkaar kunnen krijgen. Want het is niet niks; er is heel veel kuub grond nodig. Het moet aarde zijn waarop die inheemse plantensoorten goed gedijen, wellicht uit het gebied zelf. Er zijn veel uitdagingen; er lopen leidingen onder de grond, waar een oplossing voor gevonden moet worden, we hebben vergun-ningen nodig en we moeten in gesprek met de provincie om de tuin te mogen aanleg-gen. Het hele project zal sowieso een lange tijd in beslag gaan nemen. Ik voel me af en toe nog wel een beetje onzeker: mag ik echt zo groot denken? Gaan mensen niet denken wat een absurd en waanzinnig plan, wat is dit voor ambitieus gedoe? Maar ik hoop echt dat het lukt, want ik gun het de gemeenschap. En mezelf natuurlijk ook.”

EIRIK JAHNSEN

Eirik Jahnsen (1985) houdt zich als kunstenaar bezig met het verkennen van materialen. In zijn studio manipuleert en transformeert hij verschillende metalen met behulp van vuur en chemicaliën, om onverwachte vormen en kleuren te creëren. Met zijn werk wil hij de toeschouwer in een staat van verwondering brengen en aan te zetten tot bewustwording en zelfreflectie.

“Ik ben opgegroeid in Noorwegen in de stad Bergen: een stad die is omringd door hoge bergen en ruige natuur. Die botsing van twee werelden is altijd een grote inspiratiebron geweest en komt als thema vaak terug in mijn werk. Wat hoort bij de natuur en wat is kunstmatig, door mensen gemaakt? Voor ik naar de kunstacademie ging, ben ik een jaar in Kaapstad geweest, om filosofie, politiek en religie te studeren. Net als Bergen is Kaapstad ook omringd door wildernis, maar dan weer heel anders, aan de andere kant van de wereld.” Ik zie mezelf als een soort hedendaagse archeoloog. Waar ik ook ben, in de natuur of in de stad, overal verzamel ik objecten, die op een bepaalde manier tegen me praten en waar ik op een artistieke manier op kan reageren. Ik raap dingen op, duik in vuilcontainers en struin kringloopwinkels af. Onze voorwerpen zeggen veel over de mens en over de wereld. Onderzoek en materiaalbehandeling gaan voor mij altijd hand in hand: om na te denken over de dingen moet ik ze voelen en ermee werken.”

FYSIEKE VERBINDING

“Voor dit traject met Land Art Contemporary heb ik een maand in Drenthe gewoond, in een klein huisje op het platteland. Mijn naaste burens waren koeien en een snurkend varken. Ik wilde me een periode onderdompelen in de natuur en een fysieke verbinding aangaan met het landschap, om na te denken over ethische vragen als: zijn wij als mens onderdeel van de natuur of staan we erbuiten? Hoe kunnen wij als mens op een andere dan een dominante wijze tot het landschap verhouden? Is de natuur een recreatieplek of een plek die je met rust moet laten? Wat is rol en de waarde van landschapskunst?”

SERENDIPITEIT

“Ik heb heel veel tijd in het bos doorgebracht. Onderweg verzamelde ik materiaal, zoals takken en schors, dat ik meenam naar huis om er daar verder mee te werken. Soms maakte ik er ook ter plekke sculpturen van, een soort totems om de omgeving mee te eren. Ik had op mijn wandelingen altijd een memorecorder en mijn camera bij me. Omdat ik eigenlijk een beetje onhandig ben, maakte ik ook heel vaak onbedoelde foto's, met veel beweging en prachtige kleuren. Het concept van serendipiteit is eigenlijk altijd onderdeel van mijn projecten; ik hou van het omarmen van de willekeur en het toeval, van de oncontroleerbaarheid van dingen die je iets brengen dat beter is dan je had kunnen bedenken.

Ik ben op een heel intuïtieve manier gaan spelen in de natuur, zonder vooropgesteld doel; ik liet me leiden door wat ik tegenkwam. Ik vond bijvoorbeeld takken die aangevreten waren door bepaalde wormen; het patroon dat die wormen in het hout maken lijkt op een soort oude geschriften. Daarvan maakte ik afdrukken in klei, als een soort Mesopotamische kleitabletten, die ik dan vervolgens weer in het vuur legde om er keramiek van te maken.”

VUUR

“Vuur speelt in mijn werk altijd een belangrijke rol. Het element vuur is een symbool van schepping en vernietiging, maar ook van menselijke creativiteit: Prometheus gaf het vuur aan de mens en daarmee het vermogen om te creëren. De manier waarop ik werk is ook heel vurig en explosief, misschien omdat ik volgens de astrologie een ram ben, een van vuurtekens in de dierenriem. In dit project ben ik gaan proberen om het karakter van het vuur te vangen. Ik heb 'vuurportretten' gemaakt, door de vlammen te fotograferen en de voortdurend veranderende vormen te bevroren in stilstaande beelden, waardoor ze op sculpturale vormen lijken, van vaste materie. Ook heb ik het vuur gebruikt om houtskool te maken. Met dat houtskool ben ik vervolgens gaan tekenen, na zonsondergang, bij het vuur als lichtbron. Ik moest daarbij denken aan hoe de oude grotschilderingen werden gemaakt, door de manier waarop het flakkerende licht het perspectief van de tekening steeds verandert en er beweging lijkt te ontstaan.”

‘Ik ben een hedendaagse archeoloog.’

UIT MIJN COMFORTZONE

“Wat ik met name een leuk aspect vond van dit ontwikkelingstraject, was dat het me uit mijn comfortzone heeft geduwd. Ik moest mijn veilige studio verlaten en me overleveren aan de elementen. Het was volop herfst, het regende en het sneeuwde, het was koud en winderig en heel vroeg donker, maar toch probeerde ik zoveel mogelijk buiten te zijn. Soms was het echt afzien, maar goede kunst komt altijd voort uit een bepaalde mate van strijd. Ik ben heel blij met de artistieke begeleiding die ik kreeg, er was een goede chemie met Anne Reenders, de artistiek leider van Land Art Contemporary,

we hebben veel dezelfde ideeën. Ze is me komen opzoeken in mijn tijdelijke huis en we hadden regelmatig online contact. Ook heb ik veel gehad aan kunstenaar Arjen Boerstra, hij was een van mijn docenten op Academie Minerva. Hij heeft me vergezeld op een van mijn wandelingen, we hebben mooie gesprekken gevoerd over landschap en landschapskunst en over verschillende benaderingen van mijn project.”

PERFORMANCE

“De tijd in Drenthe stond voor mij puur in het teken van experiment en onderzoek; de dingen die ik heb gemaakt en verzameld waren niet bedoeld om een tastbaar kunstwerk op te leveren. Ik ben van plan om mijn traject binnenkort officieel af te sluiten met een performance, in de vorm van een collectieve boswandeling. In het bos wandelen heeft iets meditatiefs, het zorgt ervoor dat je meer in contact komt met jezelf en je omgeving, dat zou ik meer mensen willen laten ervaren. Ik denk dat ik die wandeling zal laten eindigen rond een vuur, eventueel gecombineerd met een grotschilderritueel.”

RINA HELLINGA

Als kunstenaar en educator verdiept Rina Hellinga (2000) zich in de subtiele, maar diepgewortelde verbindingen tussen mens en landschap, evenals de verhalen die een plek met zich meedraagt. Voor haar is het landschap niet alleen een fysieke ruimte, maar een levend, ademend geheel, waarin constant ontmoetingen en uitwisselingen plaatsvinden. Met haar installaties, performances en draagbare sculpturen creëert ze ervaringen die toeschouwers uitnodigen om te vertragen, te luisteren en na te denken over hun persoonlijke relatie met de wereld om hen heen.

“Ik ben opgegroeid aan de rand van Drachten, omringd door natuur. Als kind bracht ik altijd veel tijd buiten door; ik verzamelde bladeren en kastanjes en kon me uren vermaken met een stok en een steen. Ik was een dromer, ik zat vaak aan de waterkant te kijken en te denken en daar schreef ik dan verhaaltjes over. Wat ik nu doe voelt eigenlijk een beetje als een voortzetting van die tijd van verwondering en ontdekking.

Tijdens mijn studie aan Academie Minerva bleef de buitenruimte een inspiratiebron en raakte ik steeds meer geïnteresseerd in hoe mensen zich verhouden tot het landschap. Langzaam begon die focus op de natuur zich ook te uiten in mijn materiaalkeuze; ik ben bijvoorbeeld gaan werken met wilde klei en glazuur gaan maken van zeewier.”

‘Kunst kan een krachtig middel zijn om bruggen te slaan.’

HET LAGE NOORDEN

“Dit talentontwikkelingstraject bood me de mogelijkheid om me een periode onder te dompelen in het grootste kweldergebied van Europa. Ik heb twee keer tien dagen doorgebracht in een schrijvershuisje bij Het Lage Noorden in Marrum, van waaruit ik een onderzoek heb verricht naar de Friese Waddenkust en de relatie die de bewoners hebben met hun leefomgeving.

Mijn verblijf daar gaf me de ruimte om even stil te staan en na te denken over de fundamenten van mijn kunstenaarschap; ik had vijf jaar gestudeerd en mezelf ontwikkeld, hoe nu verder? Ik wilde onderzoeken hoe ik mijn artistieke praktijk kan verdiepen, hoe ik projectplannen moet schrijven en wat er allemaal komt kijken bij het organiseren van een tentoonstelling buiten de traditionele white cube. Ik heb de tijd benut door veel te lezen en diverse experts en lokale makers te bezoeken. Ook heb ik veel gesproken met Sandra Jansen en Stephan Valk van het Lage Noorden; hun reflecties gaven me steeds nieuwe inzichten.”

BINNEN EB EN VLOED

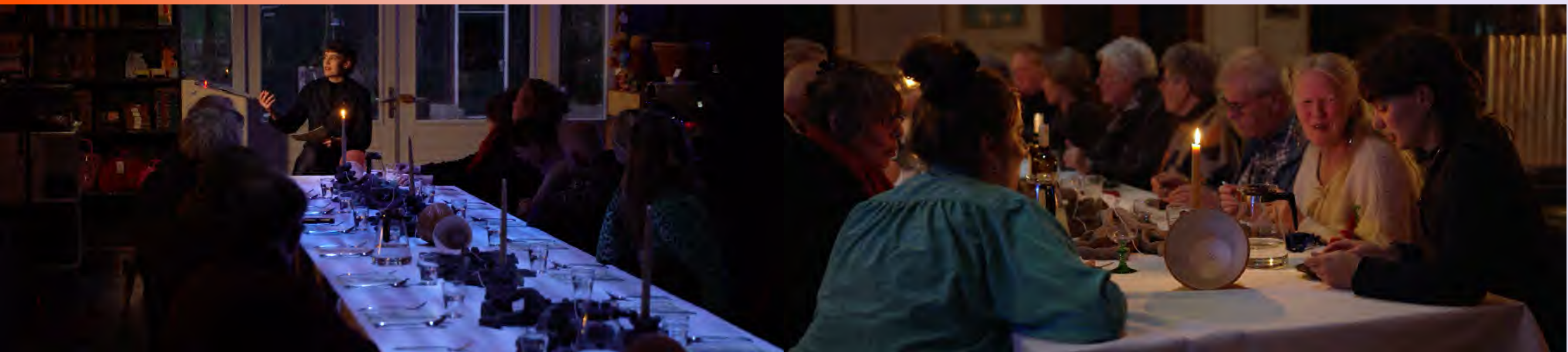
“Tijdens een bezoek aan het kweldercentrum raakte ik gefascineerd door de dans van eb en vloed, een choreografie die het landschap voortdurend transformeert. Het sediment dat achterblijft – de klei, het water, de verhalen – vormt een levend archief, waarin niet alleen het verleden ligt opgeslagen, maar dat ook de contouren van de toekomst in zich draagt. Deze observaties markeerden het begin van mijn onderzoek en gaven me inspiratie voor het ontwerpen van een belevenis

om mijn traject mee af te sluiten. Ik besloot een ontmoeting te organiseren tussen de dorpingen en het Netwerk Cultuur en Natuur, rondom een tafel waarop het kweldergebied artistiek wordt verbeeld. Ik wilde een ervaring creëren waarin de bezoekers zich op een diepgaande manier met elkaar en de omgeving konden verbinden. Bij de totstandkoming van dat plan heb ik drie andere kunstenaars betrokken: Ines Buter, Liz de Vries en Lotte D’Alliy. Zij zijn net als ik vorig jaar afgestudeerd met een focus op het landschap en hebben ieder een eigen kijk op de relatie tussen mens en natuur. Het was heel waardevol om onze zienswijzen met elkaar te verweven. Inmiddels heeft het geleid tot de oprichting van het interdisciplinaire collectief VELD, waarmee we gezamenlijk deze thematiek verder gaan verkennen.

Op de betreffende avond, de eerste editie van *Binnen Eb en Vloed*, namen we de aanwezigen mee door het verleden, het heden en de toekomst van de omgeving. De tafel fungeerde, net als het landschap, als een podium waar persoonlijke en collectieve herinneringen tot leven kwamen. Dit werd versterkt door lichtprojecties die het ritme van eb en vloed nabootsten, en door lokale smaken, geluiden en kunstwerken die direct uit het gebied voortkwamen. Het werd een geweldige avond, die me liet zien dat kunst niet alleen kan reflecteren, maar ook een krachtig middel kan zijn om bruggen te slaan, tussen mensen onderling en tussen mensen en hun omgeving.”

BODEM

“Door dit ontwikkelingstraject heb ik nog beter leren begrijpen waarom ik maak wat ik maak en wat ik daarin belangrijk vind. Ik heb geleerd hoe je betekenisvolle samenwerkingen kunt aangaan met andere makers en lokale organisaties, ik heb ervaren hoe het is om in de buitenruimte te werken en om mijn werk op een alternatieve manier te presenteren. Ik heb een heleboel nieuwe inzichten gekregen en veel mooie gesprekken gevoerd, het voelt als een bodem waar ik altijd op kan terugvallen en uit kan putten. Daarnaast vond ik het ook heel bijzonder om dit deel van Friesland op zo’n nieuwe manier te ervaren. De rijke culturele en natuurlijke omgeving, de geschiedenis die tot diep in de Waddenzee voelbaar is; het bracht me niet alleen dicht bij het landschap, maar ook bij mijn eigen wortels. Dit is waar ik vandaan kom.”

HEDWICH ROOKS

Hedwich Rooks (1995) studeerde aan Academie Minerva in Groningen en daarna aan St. Joost School of Art & Design in Den Bosch. Haar werk, dat varieert van lens-gebaseerde media tot sculpturale installaties, is gebaseerd op onderzoek naar biogeochemische fenomenen en hun verbinding met ecologische en maatschappelijke vraagstukken. Als een hedendaagse alchemist onderzoekt ze wat de botsing van materie ons kan leren over alternatieve en voortdurend transformerende samenlevingen.

“Veel mensen weten niet dat we een vulkaan hebben in Nederland, vlakbij Harlingen, diep onder de Waddenzee. De ‘Zuidwalvulkaan’ ontstond 300 miljoen jaar geleden en werd in de jaren 1970 ontdekt tijdens gasboringen. Hij is al heel lang niet meer actief, maar gloeit nog steeds een klein beetje na; de zeebodem is plaatselijk zo’n 30 graden warmer. Sinds ik van het bestaan van deze vulkaan weet, ben ik erdoor geïntrigeerd. Die fascinatie heeft een link met mijn jeugd; mijn vader, zus, broertje en ik zeilden in de zomer soms van onze woonplaats Grou naar Vlieland. Ik vind het leuk om achteraf te bedenken dat de kiel van onze zeilboot intussen naar zo’n bijzonder natuurfenomeen wees.”

‘In mijn artistieke praktijk balanceer ik tussen wetenschap en poëzie.’

DE ZUIDWALVULKAAN ALS ONDERZOEKSOBJECT

“In dit talentontwikkelingstraject bij Arcadia heb ik de Zuidwalvulkaan als onderzoeksobject genomen. Hoe zou ik die onzichtbare vulkaan ‘tastbaar’ kunnen maken en tegelijkertijd artistiek kunnen verbeelden? Het is een casus die goed aansluit bij mijn kunstenaarschap, waarin ik balanceer tussen wetenschap en poëzie.

Mijn aanpak bestond uit een combinatie van veldwerk, dataverzameling, materiaalexperimenten en technologische interventies. Ik ben gaan praten en samenwerken met diverse wetenschappers, lokale bewoners en culturele organisaties, om zo veel mogelijk verschillende perspectieven te verzamelen. Om allerlei fenomenen te registreren, zowel zichtbaar als onzichtbaar, gebruikte ik speciale camera’s en technologie zoals hydrofoons en gefoons. Op basis van de verzamelde gegevens ga ik een aantal experimenten uitvoeren, om bijvoorbeeld de interactie tussen vulkanisch gesteente en zout te onderzoeken.”

SICILIË

“Een manier om een moeilijk – of zoals in dit geval onmogelijk – te benaderen fenomeen te verkennen, is via analogisch onderzoek, waarbij je een vergelijkbaar fenomeen bestudeert op een plek die wel goed

bereikbaar is. Om dichterbij de Zuidwalvulkaan te komen ben ik naar Sicilië gereisd, waar meerdere vulkanen zijn zoals de Etna, Stromboli en Vulcano en ook een aantal submariene vulkanen, net als de Zuidwalvulkaan.

Ik heb een bezoek gebracht aan het Nationaal Instituut voor Geofysica en Vulkanologie (INGV) in Catania en daar uitvoerig gesproken met een seismoloog, vulkanoloog en geochemicus over de formatie van de Etna; hoe die is ontstaan uit meerdere vulkanische activiteit in verschillende tijdslagen. Ook ben ik naar het eiland Vulcano geweest, even ten Noorden van Sicilië. De gelijknamige vulkaan is al meer dan honderd jaar niet meer uitgebarsten, maar stoot voortdurend sulfur uit, rondom de krater en langs sommige delen van de kust. Ik vond het een heel indrukwekkende plek, waar de kracht van de aarde direct voelbaar is. Ik heb er veel verschillend vulkanisch materiaal kunnen verzamelen en registraties kunnen maken met de camera’s en meetapparatuur die ik bij me had.

De laatste drie dagen van mijn onderzoeksperiode stonden in het teken van een bezoek aan de Etna. Door de zeer dichte mist – wat overigens een prachtig sinister beeld opleverde – kon ik in eerste instantie niet veel doen, maar gelukkig was het op de derde dag helder en zonnig en konden we naar boven met de kabelbaan. Met een snowcat zijn we

vervolgens tot een hoogte van bijna 3000 meter gekomen. Het was er heel koud: -7, met een gevoelstemperatuur van -12, door de harde wind en de luchtvochtigheid. De dikke laag sneeuw maakte het enerzijds lastig om de vulkanische formaties goed te bekijken, anderzijds was het ook juist heel interessant om te zien hoe het vulkanisch gesteente, dat is gevormd bij 1000 graden Celsius, reageert op temperaturen ver onder nul. Het leverde boeiende contrasten op; in de buurt van een krater zagen we bijvoorbeeld hoe het gesteente smeltgaten veroorzaakte in de sneeuw.”

FRIESLAND

“Dit traject heeft me op heel veel manieren geïnspireerd. Het was een mooie kans om meer te weten te komen over landschapskunst; dat wilde ik al heel lang. Door samen te werken met wetenschappers, bewoners en andere kunstenaars heb ik mijn perspectief verbreed en een netwerk opgebouwd dat mij verder kan helpen in mijn carrière. Ik was blij met de ondersteuning vanuit Arcadia: Jan Gaasenbeek hielp me heel geduldig om mijn plannen te structureren en mijn onderzoek helder vorm te geven, Hans Hartogh de Jager gaf me vertrouwen in mijn artistieke praktijk en heeft met mij meegedacht over hoe ik mijn complexe ideeën toegankelijk kon maken voor een breder publiek.

Ik heb ontzettend veel geleerd, zowel inhoudelijk over vulkanisme als op het gebied van nieuwe technieken en methoden. Bovendien heeft de vulkanische omgeving van Sicilië mijn interesse gewekt; ik zou me daar in de nabije toekomst graag verder in willen verdiepen.

Wat dit traject voor mij ook bijzonder maakte, is dat het een terugkeer betekende naar mijn roots; jaren geleden heb ik Friesland achter me gelaten, maar dit onderzoek gaf me de kans om het landschap dat ik ken uit mijn jeugd op een andere manier te verkennen en de connectie opnieuw aan te gaan.”

INTERVENTIE OP DE WADDENZEE

“Momenteel ben ik bezig om een artistieke interventie vorm te geven die plaats gaat vinden op de Waddenzee, op de exacte coördinaten waar de Zuidwalvulkaan zich bevindt. Ik wil de onzichtbare processen die zich daar afspelen vertalen naar een ervaring die de bezoekers letterlijk en figuurlijk dichterbij de vulkaan brengt. Daarnaast zal er deze zomer, tijdens het culturele programma Arcadia, een installatie van mijn onderzoek te zien zijn op de tentoonstelling Paradys, in samenwerking met de Noorderlicht Biënnale.”

HELIA RAFIE

Helia Rafie (Teheran, 1994) werkt als interdisciplinair kunstenaar met technologie, media en ruimtelijke verhalen. In haar werk onderzoekt ze hoe fysieke en digitale omgevingen worden geconstrueerd, gedeconstrueerd en geherdefinieerd, waarbij ze zich richt op de raakvlakken van architectuur, infrastructuur, machinerie en speculatieve wereldontwikkeling. Haar installaties, waarin industriële restanten, mechanische bewegingen en digitale esthetiek samenkomen, laten alternatieve omgevingen zien die het midden houden tussen functionaliteit en fictie.

“In 2016 verhuisde ik van Teheran naar Nederland. Vanuit een achtergrond in interieurontwerp heb ik me tijdens mijn studie Beeldende Kunst aan Academie Minerva breder ontwikkeld en ben ik conceptueler gaan werken. Maar in de kern is het nog hetzelfde: ik hou me bezig met ruimtes en transformaties. Op-groeien in Teheran – een stad die gevormd is door paradoxen, censuur en ondergrondse digitale cultuur – heeft me gevoelig gemaakt voor hoe omgevingen, zowel stedelijk als virtueel, kunnen worden gecontroleerd en gemanipuleerd. Omdat ik moest navigeren binnen zo’n beperkende infrastructuur ben ik het internet gaan zien als een ruimte van verzet en ‘heruitvinden’; daar is mijn artistieke benadering van alternatieve realiteiten ontstaan.

De laatste jaren heb ik me steeds meer toegelegd op experimenteren met technologie en elektronica. Een belangrijk deel van mijn praktijk bestaat uit verkenningen met Arduino en robotica, die ik benader vanuit een DIY-mentaliteit – leren door te doen in plaats van formele instructies te volgen. Ik weet bijna nooit van

tevoren hoe ik iets moet bouwen; ik zoek het al doende uit en vertrouw op online bronnen als ik problemen tegenkom of dingen wil verfijnen.”

INDUSTRIALISERING

“Voor mijn ontwikkelingstraject verbleef ik een maand bij Kunstwerk Kolderveen in Nijeveen, bij Priscila Fernandes en Edward Clydesdale Thomson. Het was fantastisch; als ik ’s morgens wakker werd kon ik zo, van bovenaf, in mijn atelier kijken.

Het onderzoek dat ik heb gedaan was gebaseerd op de verandering die het landschap heeft ondergaan, hoe de mens het heeft getransformeerd, zowel voor economische vooruitgang als om te overleven. Ik ben me gaan verdiepen in de industrialisering van het gebied, in het bijzonder in de opkomst en ondergang van de turfverwerkende fabrieken. Ik hoopte dat ik een verbinding kon vinden met de voorgeschiedenis van Kunstwerk Kolderveen, dat gevestigd is in een oude zuivelfabriek.

Ik heb veel gehad aan de gesprekken met Loes Heebink, een kunstenaar die er een atelier heeft. Ze kon me veel vertellen, over wat er vroeger gebeurde in de oude kaasfabriek en hoe die later is geëvolueerd tot kunststudio. Op een van haar foto's was te zien hoe de kazen mechanisch uit de kuipen werden getild; ik zag daarin dezelfde beweging als waarmee de turf werd afgegraven. In die twee totaal verschillende processen had ik toch een link gevonden: dezelfde systemen, dezelfde mechanismen.”

WERELDBOUWEN

“Ik werk op een manier die ik zou omschrijven als ‘wereldbouwen’; ik construeer alternatieve landschappen. Door de grens tussen het fysieke en virtuele te laten vervagen creëer ik tussenruimtes, waar nieuwe mogelijkheden zich ontploegen. Ik ben daarbij geïnspireerd door de ‘heterotopieën’ van Michel Foucault, zoals hij die tussenruimtes noemt; ruimtes waarin je noch hier, noch daar bent. Mijn sculpturen zien eruit alsof je een filmset betreedt, waar zojuist iets ingrijpends heeft plaatsgevonden. Het is een momentopname. Niemand speelt de hoofdrol, er hoeft niets bewezen te worden, het is gewoon een verkenning van die wereld die er tijdelijk is. Mijn verhalen hebben geen begin of einde. Je kunt instappen waar je wilt, je kunt van hier naar daar gaan of van daar naar hier, je kunt er je eigen gedachten bij hebben, maar de boodschap blijft dezelfde.”

‘SHIFT TERRA’

“Een groot deel van mijn onderzoek vindt altijd plaats achter de laptop, waar ik fragmenten van informatie verzamel, die zich daarna vertalen in spontane sessies in de studio. De manier waarop ik werk is heel intuïtief. Ik ben bezig met een compositie; welke elementen voeg ik toe, hoe groot zijn ze, welke kleur hebben ze? Mijn sculpturen worden beïnvloed door zowel de context als de esthetiek; ze ontstaan uit een voortdurende dialoog tussen onderzoek en materiaalverkenning.

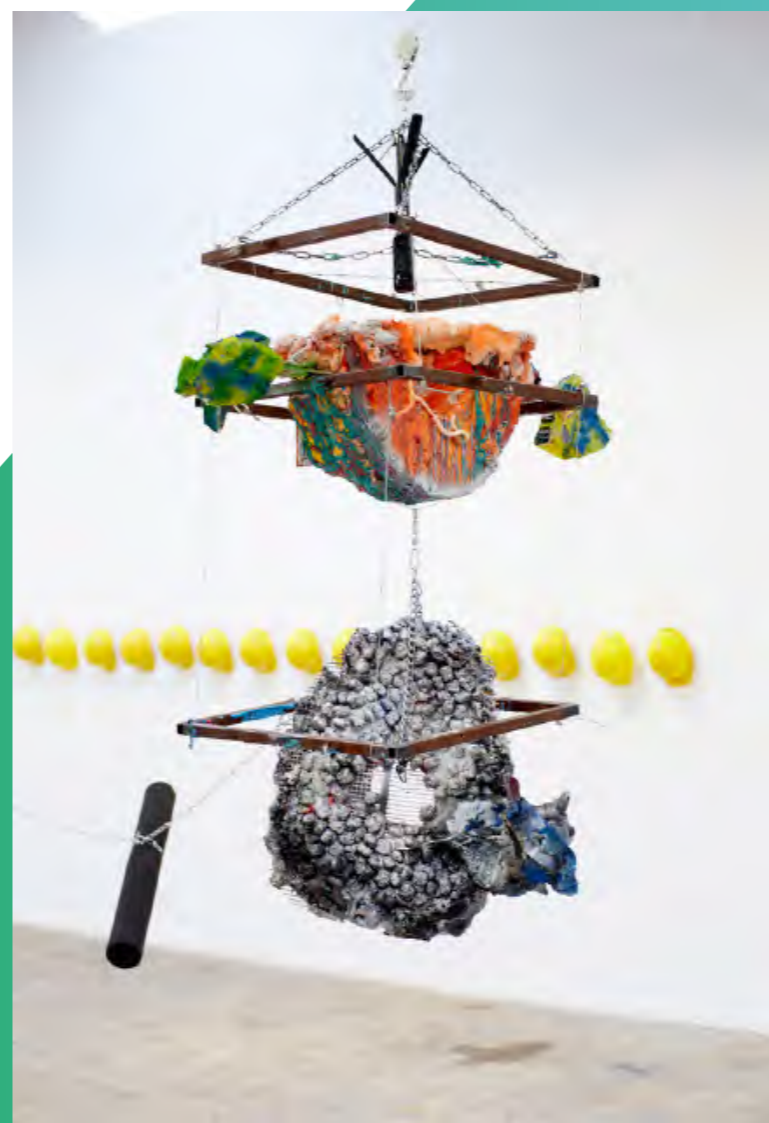
Onder de titel *Shift Terra* heb ik een installatie gemaakt bestaande uit twee sculpturen, waarin ik reageer op het verleden en de toekomst van de omgeving van Kolderveen. Een van de werken is letterlijk gebouwd op een raster dat een plattegrond van een weg in het dorp verbeeldt; een lange rechte lijn met om de paar honderd meter een zijweggetje naar een boerderij. Tijdens het creëren dacht ik ook na over

het landschap rond Teheran en de transformaties die ik daar zie, in vergelijking met de transformaties hier. Die gedachten hebben ook een plek gekregen in het werk, hoewel niet letterlijk herkenbaar.

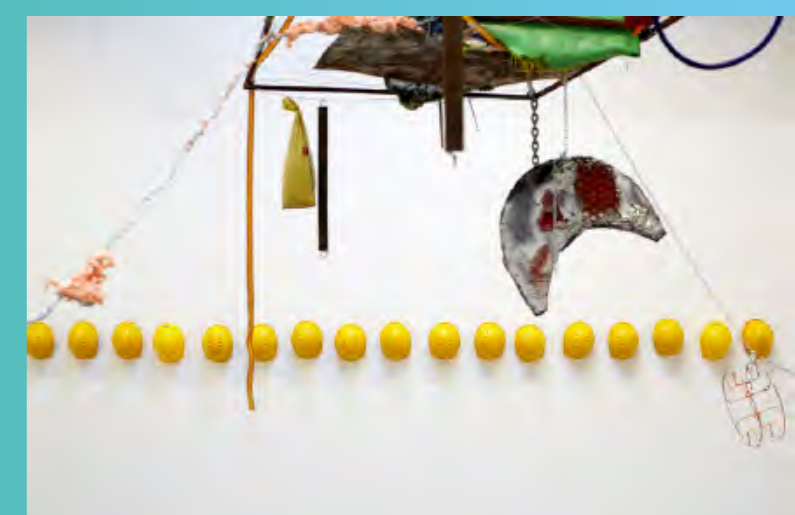
De twee sculpturen zijn tegenpolen van elkaar; de ene is veel kleurrijker en gelaagder – of chaotischer, zou je kunnen zeggen – dan de andere. Ik hou heel erg van polariteit, dat speelt altijd een rol in mijn werk. Ik wil dat elementen elkaar aantrekken en afstoten. Daarom heb ik bijvoorbeeld voor deze installatie, die gaat over de natuur, voornamelijk onnatuurlijke materialen gebruikt, zoals plastic en porschuim en verf.”

INTERACTIEVE INSTALLATIE

“Ik heb de twee sculpturen naast elkaar opgehangen, allebei via een lier verbonden aan het plafond. In de hoek van de ruimte hingen knoppen waarmee de bezoekers zelf de werken naar boven en beneden konden besturen. Die op- en neergaande beweging heeft voor mij meerdere referenties; het geeft het gevoel van een tijdlijn en symboliseert ook opkomst en verval. Boven de installatie hing een 360o-camera, die op een scherm aan de wand het beeld van bovenaf liet zien, als een soort wereldbol, waar de bezoekers via een iPad doorheen konden navigeren. Het was heel interessant om te zien hoe sommige mensen meteen op de knoppen doken en anderen ze nauwelijks durfden aan te raken – en hoe generatiegebonden dat was. Tijdens een presentatie van mijn werk voor Into Nature, over biënnales en triënnales, leek het me een grappig idee om de installatie omhoog te takelen en de stoelen voor het publiek daaronder te zetten. Op sommige stoelen had ik bouwhelmen gelegd, om nog wat meer de suggestie van ‘gevaarlijk terrein’ te wekken. Ik heb er enorm van genoten om al die mensen onder die ongemakkelijke structuur te zien zitten. En ja, uiteraard zette er ook iemand zo'n helm op zijn hoofd.”

‘Ik hou me bezig met ruimtes en transformaties.’

SAMANTHA PELLARINI & RADINA KORDOVA

Samantha Pellarini en Radina Kordova leerden elkaar kennen op Academie Minerva. Ze raakten bevriend en vonden elkaar in hun gemeenschappelijke fascinatie voor water en hun voorliefde voor verhalen vertellen. Samen brachten ze twee maanden door als artists-in-residence bij de Bierumer School, van waaruit ze een diepgaand artistiek onderzoek hebben verricht naar het geheugen van land en water, dat uitmondde in de performance: *Vida - Вода: Hydroghosts and the Murmurs We Cannot Sea*.

Samantha Pellarini (1994) studeerde in 2020 af aan Academie Minerva als beeldend kunstenaar. Haar werk bestaat uit installaties en performances rondom thema's als migratie en transculturele ervaringen. In haar *Non-Human Institute for Humanity* creëert ze nieuwe verhalen om de werkelijkheid te begrijpen.

“Ik voel me mijn hele leven al een buitenstaander. Ik kom uit Venezuela, maar ik heb een Italiaanse familie; ik heb nooit goed geweten waar ik nou eigenlijk bij hoor. Op zoek naar een gevoel van ‘belonging’ begon ik fantasiewerelden te creëren, waarin ik kon zijn wie of wat ik wilde en waar iedereen welkom was. Daar ben ik nooit meer mee opgehouden.”

OESTERS

“Ik ben opgegroeid bij het Meer van Maracaibo, waar ik heb gezien hoe de olie-industrie grote schade aanricht aan het landschap en het water. Jaren later vond ik een parallel in de Groningse kust, waar de Eemsdelta ook voor flinke ecologische uitdagingen staat als gevolg van industriële activiteiten. Tijdens lange wandelingen die ik heb gemaakt langs de Noordzee en de Waddenzee, kwam ik vaak aan-gespoelde oesterschelpen tegen. Deze natuurlijke filters van de zee symboliseren voor mij het spanningsveld tussen de schadelijke praktijken van de mens en de inspanningen van de natuur om te helen. Voor dit project in Bierum besloot ik een oester te worden; ik wilde proberen de wereld te bezien en te ervaren vanuit het perspectief van een oester. Tegelijkertijd wilde ik ontdekken wat de oesters mij kunnen vertellen over hoe het is om een migrant en een buitenstaander te zijn; de oesters die hier leven zijn voornamelijk Japanse oesters, geïmporteerd in de vorige eeuw. Ze komen hier dus oorspronkelijk, net als ik, niet vandaan.”

DRYSUITS

“Het was een fantastische ervaring om samen met Radina dit avontuur aan te gaan. Vanaf het moment dat we onze drysuits aantrokken – ons ‘uniform’ tijdens dit project – waren we een team en zijn we op expeditie gegaan in het gebied. We hebben heel veel langs de kustlijn gezworven en objecten en geluiden verzameld en ons op allerlei manieren verbonden met de omgeving en de lokale mythen en folklore. De verzamelde materialen en verhalen hebben uiteindelijk geleid tot een installatie en een performance die de verbondenheid van land, water en de mens weerspiegelen en waarin we zowel de ecologische problemen verbeelden, als de pogingen van de natuur om te herstellen.”

Op het snijvlak van kunst en milieuactivisme

“Ik denk dat dit ontwikkelingstraject heel goed is

geweest voor mijn artistieke carrière op de lange termijn, doordat het me meer positioneert op het snijvlak van artistieke praktijk en milieuactivisme. Het heeft mijn rol versterkt als kunstenaar die niet alleen creëert, maar ook pleit voor milieubewustzijn. Door me bezig te houden met thema's als industriële impact en de veerkracht van de natuur, kan ik met meer vertrouwen in contact komen met galerieën en instellingen die zich richten op duurzaamheid, klimaatverandering en interdisciplinair identiteitsonderzoek. Daarnaast denk ik dat ik met het verbinden van lokale en mondiale milieukwesties, zoals van de Eemdelta en het Meer van Maracaibo, de internationale relevantie van mijn werk kan vergroten.”

‘Zodra we onze drysuits aantrokken waren we een team.’

Radina Kordova (1994) groeide op in Bulgarije en kwam in 2015 naar Nederland om fine art te studeren aan Academie Minerva. Ze haalt haar inspiratie uit ‘solarpunk’, menselijk gedrag en diep luisteren. Ze reflecteert op post-menselijke omgevingen door middel van sculpturen, soundscape-installaties en performances.

“Ik leef in een wereld die me in verwarring brengt en bang maakt en waarin ik slechts af en toe verwonderd raak. Ik heb ontdekt dat verhalen vertellen – sonische verhalen in mijn geval – me helpt om deze gevoelens te uiten. In mijn werk zoek ik naar manieren om vooruit te kunnen kijken en om een gevoel van hoop en optimisme te ervaren en te delen. Ik geloof heel erg in de kracht van collectiviteit; dat voelt voor mij als een warme deken.”

BOETSEREN MET GELUID

“Na het behalen van mijn bachelor in 2019 raakte ik geïnteresseerd in duurzaamheid en ecologie. Ik realiseerde me dat ik veel verschillende materialen gebruikte voor mijn installaties en daarmee bijdroeg aan het creëren van afval. In een poging om die impact op het milieu te verminderen, ben ik met geluid gaan werken. Ik heb geen muzikale achtergrond, ik benader geluid als een materiaal dat ik kan vormen en kneden tot een sculptuur. Ik creëer soundscapes op basis van veldopnames, gelaagde texturen, mijn eigen stem en de klanken van ‘instrumenten’ die ik maak van snaren en metaal.”

HYDROFEMINISME

“Samantha en ik vullen elkaar heel goed aan. We delen een fascinatie voor water en waterherinnering, eco-identiteit en ‘hydrofeminisme’ – een manier van denken die water ziet als iets dat ons allemaal verbindt en benadrukt dat we bewuster moeten omgaan met de natuur en elkaar. In dit ontwikkelingstraject hebben we ons samen gebogen over hoe natuurlijke systemen reageren op menselijke aanwezigheid in het landschap. Water en land bevatten allemaal herinneringen aan de invloed van de mens; alle materialen die je aan de kustlijn vindt – klei, oesters, algen, aangespoeld afval – vertellen verhalen over verval, transformatie en herstel.”

AMBITIEUS PLAN

“Het waren twee fantastische maanden waarin we voornamelijk hebben gespeeld en geëxperimenteerd. We begonnen met een nogal wild en ambitieus plan: we wilden de fluisteringen van de zee letterlijk naar de Bierumer School brengen, via een twee kilometer lange pijpleiding vanuit de Eems. Uiteraard kwamen we daarbij letterlijk en figuurlijk te veel obstakels tegen, en hebben we ons idee teruggebracht tot reële proporties. In de tuin van de Bierumer School hebben we een reservoir gebouwd, met mos, klei en schelpen, waarin we regenwater (en sneeuw!) opvingen. Via lange flexibele slangen was die kunstmatige poel verbonden met een helm van magnesium en hennep, op de zolder van de school. Tijdens de performance zette ik die helm op, luisterde naar de herinneringen van het water en fungeerde als versterker; ik vertaalde de stemmen van de hydrogemeenschap door middel van tikjes, klikjes en kleine vocale geluiden. Een van de boodschappen van de performance is dat we in deze tijd, waarin de wereld zoveel lawaai maakt, vaker de stilte moeten opzoeken om diep te luisteren naar wat de natuur ons vertelt.”

COLOFON

Deze uitgave is tot stand gekomen in opdracht van Netwerk Cultuur en Natuur.

Het Netwerk Cultuur en Natuur wordt ondersteund door We The North.

Tekst en interviews: Yvon van Apeldoorn, tekstief.nl

Portretten: Hannah Stienstra

Vormgeving: Estherontwerp.nl

Redactie: Milena Bleeksma, Hilde de Bruijn

Meer informatie:

[LinkedIn](#)

[Nieuwsbrief](#)

INTO NATURE

oerol
FESTIVAL

